מפניני הפרשה - מאמר

בזאת יבוא אהרון אל הקודש

במדרש שמות רבה פרשת תצוה פרשה לח' מובא: "**באיזה זכות היה אהרן נכנס לבית קדשי הקדשים, אמר רבי חנינא בנו של רבי ישמעאל זכות המילה היתה נכנסת עמו שנאמר** (ויקרא טז): **בזאת יבא אהרן זו המילה כדאת אמרת** (בראשי' יז): **זאת בריתי אשר תשמרו, וכן הוא אומר** (מלאכי ב): **בריתי היתה אתו החיים והשלום. רבי יצחק אומר, זכות השבטים היתה נכנסת עימו, שנאמר: וזה הדבר אשר תעשה להם, מנין זה אלו י"ב אבנים שהיו נתונות על ליבו של אהרון ועליהן שמות השבטים**".

נראה לומר שמדרש זה אינו כפשוטו, הן מפני שהפסוק בספר שמות אינו מדבר על הכניסה לקודש הקדשים, וגם מפני שכשהיה הכהן הגדול נכנס לשם לבוש היה בגדי לבן בלבד, בלי החושן ואבניו ושמות השבטים החקוקים בהן. ועוד יש לברר מה זה נוגע לגבי הזמן הזה, כאשר בית המקדש טרם נבנה ועבודת המקדש שובתת.

נראה לומר שכולנו נמצא עצמנו יום אחד במצבו של הכהן הגדול ביום הכיפורים - ועוד במצב פחות טוב!

שהרי הכהן הגדול היה מורם מעם, ושבעה ימים קודם היום הקדוש הפרישוהו מביתו, והתכונן בסילודין למעמד הנורא. והתוודה שוב ושוב, ונכנס ברעדה נושא קטורת כפרה, ובכל זאת מאות כוהנים גדולים מתו ולא סיימו את שנתם וחלק מהם נמשכו גופותיהם בחבל הקשור לרגלם!

ואנו, הרי לא כוהנים גדולים אנו, מכירים אנו את עצמינו ולא נעשה שקר בנפשנו. יבוא יום בו יעלו נשמותינו למרום, ואנו תקווה שנזכה בדין.

אולם גן עדן הוא כקודש הקדשים! והמורא שאחזו בכהן הגדול בלכתו בבגדי לבן, אוחז כף ומחתה, בצעדו יחף בהיכל הקודש לדו, פוסע ניכחו אל מקום השארת השכינה, אל מקור הקדושה, הם כאין וכאפס הם לעומת הפחד הנורא הנופל על הנשמה בלכתה אל גן העדן, מקור הקדושה, שגב הטהרה.

גם לשם הולך לו האדם לבדו: "כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, שנאמר: כי הולך האדם אל בית עולמו". האם יקבל אותו המקום הקדוש, האם לא יקיאו? שהרי יש מקומות שמקיאים עוברי עבירה, כמו ארץ ישראל המקיאה עוברי עבירה – האם גן העדן יקבלם?!

על כן גורלית היא מאוד תשובת המדרש עבורנו: "**זכות המילה הייתה נכנסת עימו**", כלומר זכות ההקפדה בענייני קדושה - בלעדיה, ירעש גן העדן ויקיא את הטומאה!

"**זכות השבטים הייתה נכנסת עימו**", מי ששמר על מורשת אבות והשתדל בשמירת אחדות השבטים – זכות האבות מסעייתו!

ובפרשתנו מוסיף המדרש – והובאו דבריו ברמב"ן – זכויות נוספות, כולן כה נהוצות: "**בזכות התורה, שנאמר וזאת התורה**". התורה קדושה היא, ולומדה מתקדש. רוחנית היא, ולומדה עולה לעולם הרוחני.

נצחית היא, ולומדה שייך לעולם הנצח. האם קבע עיתים לתורה, האם חינך ילדיו לתורה? כי אז תן עליו, ותשייכו לגן עדן!

"**בזכות שבת, כפתוב: אשרי אנוש יעשה זאת, שומר שבת מחללו**". השבת – מעין עולם הבא היא, ושומרה – בן העולם הבא הוא. יש לו אחיזה בגן העדן! "וזה צריך פירוש ארוך", מסיים הרמב"ן דבריו. אך לא פירוש ארוך בלבד, אלא עבודת חיים הבאה בעמל רב.

בין אדם לחבירו

ועדת קבלה אשר מתכנסת לדון בקבלת מועמדים - כתלמידים, למשרה או למינוי ארגוני וכדומה. בין אם התוצאה הסופית היא בעד אותו מועמד ובין אם לאו, אסור לגלות את זהותו של כל מי שהתנגד למועמדותו.

פשוט שאסור לחבר הועדה לומר למועמד "**אני הייתי בעדך אבל חברי הכריעו נגדך**". וכן כאשר בית דין פוסק נגד אחד הצדדים המתדיינים. אסור לאחד הדיינים לספר שכולם הסכימו פה אחד נגדו, או מי צידד עם איזה צד, או לומר "אני פסקתי לטובתך אבל החלטת הרוב הייתה נגדך", וכדומה.

שואל ומשיב

שאלה: מה הדין בימי ספירת העומר בהם נוהגים מקצת מנהגי האבלות, לגבי ריקודים ושמיעת כלי זמר? כיצד יש לנהוג בעניין זה לגבי סעודות מצווה כגון: ברית מילה, פדיון הבן, בר מצווה, הכנסת ספר תורה וסיום מסכת

תשובה: כיוון שנהגו בימי הספירה שלא להרבות בשמחות יתירות, כתבו הפוסקים האחרונים שבמסגרת מקצת מנהגי האבלות בימים אלו, יש לאסור ריקודים ומחולות של רשות, וכן נהגו ישראל לאסור נגינה ושמיעת כלי זמר.

לפי מנהג הספרדים, אמנם מנהגי האבלות נמשכים עד ל"ד בעומר בבוקר, אבל בל"ג בעומר, לכבוד הילולת רבי שמעון בר יוחאי, מותר לנגן ולרקוד.

לאשכנזים יש מנהגים שונים לגבי הימים בהם נוהגים מקצת מנהגי אבלות, לכן יש לאסור להם באותם ימים, כל אחד לפי מנהגו. ולדעת כולם בחול המועד פסח נוהגים לנגן ולרקוד, מפני שמצווה לשמוח בחול המועד.

לגבי סעודות מצווה ובהם: ברית מילה, פדיון הבן, בר מצווה, הכנסת ספר תורה וסיום מסכת, מותר לקיים סעודות מצווה ולשיר ולרקוד בהן כפי שמקובל כל השנה. לכן, מותר לערוך סעודות ברית מילה, פדיון הבן וסיום מסכת בימי ספירת העומר. ומי שרגיל בסעודות אלו לרקוד ולהשמיע מוזיקה שמחה – רשאי, מפני שזו שמחה של מצווה. ואפילו לגבי הזמנת נגנים, במקום שרגילים תמיד להזמינם לסעודות מצווה אלה, מותר להזמינם גם בימי האבלות שבספירת העומר. אמנם יש מחמירים בזה ואוסרים זאת, אבל מכיוון שמדובר בספק הנוגע למנהג אבלות, הלכה כדברי המקילים. אבל כאשר ממילא לא ברור שרגילים להזמין נגנים, מוטב להימנע מלהזמינם בימים אלו.

מותר להכנס ספר תורה לבית הכנסת בשירה, ניגונים וריקודים כמקובל, מפני שאלו ריקודים וניגונים של מצווה.

וכן הדין בסעודת בר מצווה שנערכת באותו היום שבו הבן הגיע למצוות, שמותר לקיימה כפי שרגילים בכל השנה. וכאשר לא ניתן לקיים את מסיבת בר המצווה ביום הגיעו למצוות, מותר לקיים את הסעודה בלא השמעת מוזיקה. ואם יקבעו לסיים מסכת או סדר משניות בתחילת סעודה זו, יוכלו להשמיע מוזיקה כפי שהם רגילים בכל שמחת בר מצווה.

מפניני הפרשה - רעיון

זוכה או לא זוכה – במה זה תלוי

מותם של שני בני אהרון ב"**קורבתם לפני ה'**" מעלה צורך בהתבוננות אישית אמיתית ועמוקה. מדברי הנביא ישעיה בפרק מג' עולה שתכלית כל היצירה האלוקית היא: "**כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו**", וזו תכלית יצירתו של האדם - להביא במעשיו ובפעולותיו לגילוי כבוד שמים.

אדם זוכה לכך מתוך שאין הוא רואה מציאות אחרת אלא רק: "**אין עוד מלבדו**" (דברים ד' לה') - ויודע שכל המציאות אינה אלא ציווי אלוקי: "כי הוא אמר ויהי, הוא ציווה ויעמוד" (תהלים לג', ט'), ואפילו את קיומו אינו מרגיש אלא: "**ונחנו מה**" (שמות טז' ז') וכל אשר הוא עושה אינו אלא מתוך: "**כאשר ציווה ה'**" - לא מה שנראה לו כחשוב ולא מה שנראה לו כדרוש (שפת אמת) אדם כזה זוכה לכך שתוך כדי פעילותו למילוי רצון ה': "**זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו**" - מגיע למעלת: "**וירא אליכם כבוד ה'**" (פרק ט' ו')

אדם לא זוכה לכך, מתוך שמרגיש הוא שלגדולות נוצר, לעתים אצה לו הדרך, ומחשבות מתעוררות אצלו: "**מתי שני זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור**" (ויקרא רבה כ', י'). מחפש הוא דרכים להתבטא ורוצה שעשייתו ופעילותו תתבלט (רש"ר הירש ויקרא י') ואז התלהבותו גדולה, כאילו אש בוערת בעצמותיו לפעול.

כשנראה לו שעשייתו ופעילותו נעלמת מהעין, אז: "**הוא ציוה ויעמוד**" (תהלים לג') ומשתכח מליבו "זה הדבר אשר צוה ה'" ואינו שם לב שהמניע שלו הוא: "**אש זרה אשר לא ציוה ה'**" התוצאה: "**בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד**". בני אדם רבים פועלים במלוא המרץ – אבל כאמור מותם של שני בני אהרון ב"**קורבתם לפני ה'**" מעלה צורך בהתבוננות אמיתית ועמוקה – מה המניע?

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

החייל לביא בן אורית ג'הסי ע"ה הי"ד	יונה בן עלזה גפסו ז"ל
שלום בן שלום כתריאל ע"ה	שלום בן יוסף שרון ז"ל
ניסים בן גלילה יזדי ע"ה ז"ל	הרב צדוק בן מנחם חתוכה ז"ל
דוד בן ביבימה נאמן ז"ל	ברוך בן אסתר רגב ע"ה

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יהודה אריה ב"ר מאיר ויוטא רחל ז"ל	שמעון נטף בן יוסף וחביבה ז"ל
רחל בת סוליקא דנינו ע"ה	רבקה בת ג'ונג'ון תפילין ע"ה
מרסדס אוריה עמר ע"ה והי"ד בת רחל הי"ו	רחל בת חנה אדרי ז"ל
מרים מרימה בת מטירה זיגדון ז"ל	סימונה בת מרסדס אלמליה ע"ה

בס"ד כה' לחודש ניסן ה'תשפ"ד
שנה שלושים גיליון מספר 32
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת אחרי מות
שבת מברכין – אבות א'
מפטירים
"ויהי דבר ה' אלי"
(יחזקאל כב' א')

חשמונאים (שעון קיץ)
כניסת שבת: 19:03
יציאת שבת: 20:02
זמן רבנו תם: 20:22

מהלכות ספירת העומר ומנהגי ימי הספירה עפ"י שו"ע ופוסקים אחרונים

ספירת העומר - הקדמה

כתוב בתורה (ויקרא כא טו): "**וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה**", קבלו חז"ל (מנחות סה:) שהפירוש של "**ממחרת השבת**" הוא מחרת יום טוב הראשון של פסח, שהוא יום שבתון, לכן מצוות עשה לספור ספירת העומר החל מליל ט"ז בניסן שעת קצירת העומר עד סוף שבעה שבועות. בזמן הזה שטרם נבנה בית המקדש, ואין אנו יכולים לקיים את מצוות קרבן העומר, נחלקו הפוסקים אם מצוות ספירת העומר היא מהתורה או מדרבנן, ומרן פסק בשולחן ערוך שמצוות ספירת העומר בזמן הזה הינה מדרבנן, זכר למקדש.

מצוות ספירת העומר היא מצווה הבאה משנה לשנה, ומן הראוי היה לברך עליה שהחיינו. עפ"י המובא בספר "מועדים בהלכה" אין מברכים שהחיינו, מפני שבספירה כיום יש צד של עצבות, שאין בית המקדש קיים, והספירה היא ללא קורבן העומר. מקור דבריו בשו"ת הרשב"א.

ספירת העומר - פרטי הלכות

א. מצווה על כל אחד ואחד מישראל לספור ספירת העומר בעצמו, שנאמר "וספרתם לכם" - לשון רבים. ומכל מקום אדם שמכוון לצאת בספירת הש"ץ, והש"ץ מכוון להוציאו, יצא ידי חובה, ויש נוהגים כך לכתחילה.

ב. פשט המנהג שהשליח ציבור מברך תחילה ומונה את העומר, והקהל חוזרים אחריו ומברכים ומונים העומר, ואין בזה ברכה לבטלה, מפני שהשליח ציבור לא מכווין להוציא את הציבור ידי חובתם, והציבור לא מכווין לצאת ידי חובה בברכת השליח ציבור, אלא לברך בעצמם.

ג. לדעת פוסקים רבים מצוות ספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, לכן הנוהגים לומר לפני הספירה "לשם יחוד" נכון שישמיטו מהנוסח את המילים "מצוות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה וספרתם לכם..." ובמקום זה לומר: "הרינו באים לקיים מצוות ספירת העומר לעשות נחת רוח ליוצרנו...". ומכל מקום הנוהגים לומר בנוסח "מצוות עשה וכו', יש להם על מי לסמוך. (ילקוט יוסף מועדים)

ד. נשים פטורות ממצות ספירת העומר, ככל מצוות עשה שהזמן גרמן. אשה יכולה לספור ללא ברכה, אך עפ"י הסוד טוב שנשים לא תספורנה ספירת העומר, ומנהג נשות אשכנז לספור בברכה. (ילקוט יוסף מועדים)

ה. זמן ספירת העומר בלילה אחר צאת הכוכבים, מי ששכח לספור בתחילת הלילה יכול לספור כל הלילה. ומנהג יפה נוהגים בקהילות ישראל שבימי הספירה בין מנחה לערבית הקהל יושבים, ותלמיד חכם שבקהל עומד ודורש להם בדברי הלכה, אגדה ומוסר עד שמגיע זמן הספירה, והוא בכלל מצווה גוררת מצווה. (ילקוט יוסף מועדים)

ו. אין לספור בברכה לפני השקיעה, אפילו בערב שבת לאחר קבלת שבת. ציבור שסיימו תפילת ערבית בזמן "בין השמשות", ספק יום ספק לילה. אולם במצב בו אם לא יספרו אז, קיים חשש שחלק מן הציבור יבוא לידי שכחה ויפסידו את מצוות הספירה, יכולים לספור בברכה.

ז. מצוות ספירת העומר צריכה להיות במעומד, וסמכו זאת חז"ל על הפסוק "**מהחל חרמש בקמה**" - אל תקרי "בקמה" אלא "בקומה".

ח. רבותינו הראשונים נחלקו האם מצוות ספירת העומר היא מצווה אחת שנמשכת ארבעים ותשעה ימים, וזו הכוונה: "**שבע שבתות תמימות תהיינה**", או שהספירה של כל לילה ולילה היא מצווה בפני עצמה. להלכה פסק מרן בשו"ע, שכל ימי הספירה מצווה אחת הם.

ט. אם שכח או הזיד ולא ספר ספירת העומר, אפילו לילה אחד, וגם ביום לא ספר, לא יברך על ספירת העומר בלילות שלאחר מכן, אלא ימשיך לספור בלי ברכה. (ילקוט יוסף מועדים)

י. מי שמסופק אם ספר ספירת העומר בלילה וביום שאחריו לא נזכר לספור, יכול לספור להבא בברכה, משום שמומכים על ספק ספיקא לברך מפני שיש אומרים שגם בזמן הזה מצוות הספירה היא מהתורה. (ילקוט יוסף מועדים)

יא. הטועה בספירת העומר בספירת השבועות, ואת מספר הימים מנה נכון, העיקר להלכה שיכול להמשיך לספור מכאן ולהבא בברכה.

יב. טוב לכתחילה שהסופר ספירת העומר, יברך ויספור בלשון שהוא מבין מה שמוציא בפיו, ולגבי ספירה בלשון הקודש יש אומרים שצריך לכתחילה להבין הספירה ויש חולקים. (ילקוט יוסף מועדים)

יג. הטועה בספירת השבועות, ואת הימים מנה נכון, העיקר להלכה שיכול להמשיך לספור להבא בברכה. (ילקוט יוסף מועדים)

מקצת מנהגי ימי ספירת העומר

יד. מרן בשו"ע סימן תצג' ציין במנהגי האבלות בימי הספירה רק את המנהג לא לישא אשה ולא להסתפר. אולם בפועל, למנהגי אבלות אלו נוסף גם המנהג לא לשמוע כלי שיר ולא לעשות ריקודים ומחולות.

טו. קהילות יהודי תימן נהגו שבימות השבוע לא מסתפרים ולא מתגלחים וביום שישי מסתפרים ומתגלחים לכבוד שבת. (שו"ת פעולת צדיק)

טז. איסור שמיעת כלי שיר בזמן זה לא הוזכר מפורש בשו"ע, אולם פשט המנהג להימנע משמיעת שירה ונגינה של שמחה בימים אלו. לגבי שמיעת שירה עם נגינה ברדיו, ואמצעי שמע כמו mp3 וכדומה יש אוסרים ויש מקילים בזה. אמנם בשנים כתקנן ראוי להחמיר בזה, אבל בשנה זו, בצל מגבלות מגיפת הקורונה, אפשר להקל בזה לכתחילה.

יז. בימי הספירה מותר לעבור לדירה חדשה, וכן מותר לסייד את הדירה וכדומה, כמו כן מותר לקנות בימים אלו רהיטים חדשים.

יח. מעיקר הדין מותר לברך שהחיינו בימים אלו על פרי חדש ובגד חדש, לכן מותר לקנות וללבוש בגדים ותכשיטים חדשים בימים אלו, ולברך עליהם "שהחיינו" ויש נמנעים מכך, (בעיקר עדות אשכנז) אולם גם לשיטתם מותר ללבוש את הבגד החדש בשבת ולברך עליו שהחיינו.

פינת העורך

"**וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל**" (פרק טז' יז') כמה טועים הם אותם עסקני ציבור, אשר אינם דואגים כלל לתקן את עצמם ואת ביתם, בו בזמן שהם מבקשים לתקן את הכלל כולו.

לעסקנות כזו אין סיכוי להצליח. מסר זה נרמז בפסוק: תחילה צריך להיות "בעדו ובעד ביתו" ואז לעשות גם "ובעד כל קהל ישראל". במקרה ההפוך הרי הם ובתיהם מהווים פירצה לציבור וממילא אין כל תועלת בתיקונם...

ברכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לר' אוהד והדסה מזרחי הי"ו ולמשפחותיהם משפחת מזרחי ומשפחת ינוקא הי"ו לרגל הולדת בנם אליה הי"ו והכנסתו בעיתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

יהי רצון שתזכו לגדלו יחד עם כל יוצאי חלציכם באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לברוך וחנה מזרחי הי"ו לרגל נישואיהם.

להם ולכל בני משפחותיהם משפחת מזרחי ומשפחת ראובן הי"ו.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיזכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

ברכת בורא נפשות רבות (חלק א')

בברכת 'בורא נפשות' אנו מודים ומשבחים את הקב"ה על שברא נפשות רבות ומגוונות, וברא את כל המאכלים ההכרחיים להשלמת חסרונן, כדי שיוכלו להתקיים, ועוד הוסיף וברא מאכלים נוספים כדי שיוכלו להתענג בהם ולהחיות בהם נפש כל חי. שגם התענוג שבמאכלים הנוספים מוסיף חיות לאדם ומעשיר את דעתו ורגשותיו.

המקור בתלמוד

הגמרא במסכת ברכות דף מד: מביאה שלוש דעות לגבי השאלה על אכילת איזה מאכלים מברכים ברכה אחרונה ברכת בורא נפשות.

א - דעת רב יצחק בר אבדימי שרק על ביצה ובשר שהם מאכלים חשובים מברכים בורא נפשות, אבל על אכילת ירקות אין לברך ברכה אחרונה כלל.

ב - דעת רבי יצחק שגם על אכילת ירקות מברך בורא נפשות, אבל על שתיית מים אין צורך לברך ברכה אחרונה, הוא מסתמך על הפסוק: "ואכלת ושבעת וברכת" - אכילה ולא שתיה, מכאן ששתיה לא חשובה כלל.

ג- דעת רב פפא שעל הכל מברך נפשות ואפילו על המים.

רב אשי התייחס למחלוקתם ואמר שכשהוא זוכר, עושה כמו כולם כלומר, אפילו על מים מברך בורא נפשות.

"אמר רב יצחק בר אבדימי משום רבינו: על הביעא ועל מיני קופרא בתחלה מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות וכו'. אבל ירקא - לא; ורבי יצחק אמר: אפילו ירקא, אבל מיא - לא; ורב פפא אמר: אפילו מיא... אמר רב אשי: אנא זמנא דכי מדכרנא עבידנא ככולהו".

מפרש רש"י: קופרא - כל מיני בשר. אבל ירקא לא - צריך לברוכי אחריה. ככולהו - אף כרב פפא.

תוספות

התוספות בדף מד: בד"ה "עבידנא ככולהו" כתבו שהם היו נוהגים כרב אשי שאפילו על מים וירקות מברך בורא נפשות: **"עבידנא ככולהו - וכן אנו נוהגין כרב אשי דמברכינן בתר מיא ובתר ירקא בורא נפשות רבות".**

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות ברכות פרק ח' הלכה א' פסק להלכה כדעת רב אשי, שעל כל פירות האילן חוץ מחמשת המינים וכן על פירות הארץ והירקות ועל המים ועל כל דבר שאין גידולו מן הארץ מברך בסוף בורא נפשות.

"כל פירות האילן מברכין עליהן בתחילה בורא פרי העץ ולבסוף בורא נפשות רבות חוץ מחמשת המינין הכתובין בתורה, והם: ענבים ורמונים ותאנים וזיתים ותמרים, שהוא מברך עליהן בסוף ברכה אחת מעין שלש, ועל פירות הארץ והירקות מברכין עליהן בתחילה בורא פרי האדמה ולבסוף בורא נפשות רבות, דברים שאין גידולן מן הארץ כגון בשר וגבינה ודגים וביצים ומים וחלב ודבש וכיוצא בהן בתחלה מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות".

פסיקת הרא"ש

וכן פסק הרא"ש להלכה במסכת ברכות פרק ו' מג' (דף מד:) **"אמר ר' יצחק בר אבדימי על הביצים ועל הבשר בתחילה מברך שהכל נהיה בדברו, ולבסוף בורא נפשות וכו' וכן על הירקות וכן על המים כרב אשי דאמר כי מדכרנא עבדינהו ככולהו".**

תלמוד ירושלמי

מהתלמוד הירושלמי במסכת ברכות פרק ו' הלכה א' עולה שרבי היה מברך "בורא נפשות" רק על אכילת בשר או ביצה. וכן שברכה זו חותמת בברכה הכוללת הזכרת ה': **"...אשר ברא נפשות רבות להחיות בהם נפש כל חי ברוך אתה ה' חי העולמים"** - **"רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובא, רבי כשהוא אוכל בשר או ביצה היה אומר אשר ברא נפשות רבות להחיות בהם נפש כל חי ברוך אתה ה' חי העולמים".**

בקובץ על יד

בקובץ על יד הלכות ברכות פרק ג' הלכה י' ביאר שהסיבה שרבי בירך נפשות על בשר וביצה, היא מפני שרבי סובר כרבי יהודה שיש לתת לכל מין כברכתו, ולכן על שאר מנים בירך: "בורא מעדנים".

"...כלפי בשר והביצה דנפשות הן דמביצה נתהוה אפרוח משמע דעל שלוק של אורז ושאר מינים מברך אחריו א"ב מיני מעדנים משום דכרבי יהודה ס"ל דבעי היכר ברכה לכל מין ומין וכי היכי דס"ל לר"י בברכה שלפניה כן ס"ל בברכה שלאחריה לדידן דלא פסקינן כר"י אין חילוק ולעולם מברכין אחריו בורא נפשות..."

הרשב"א

בשו"ת הרשב"א חלק א' סימן קמט' בתשובה לשאלה האם בברכת בורא נפשות צריך להזכיר שם ה' בחתימה כמו שכתבו רבני צרפת? וענה על כך שלא שמע ולא ראה מי שחותם ברכת בורא נפשות עם שם ה'.

שאלת מהו לחתום בברכת בורא נפשות רבות לפי שראיתי כתוב בשם רבני צרפת שחותמין בה ברוך אתה ה' חי העולמים... תשובה אתה שמעת אני לא שמעתי ולא ראיתי מי שחותם בה.

פסיקת טור

אומנם הטור בסימן רז' הביא את הדברים שברכתם בורא נפשות רבות וכתב שהגירסא בגמרא שלנו היא בלא הזכרת השם, אך בירושלמי הגירסא היא שחותם אם הזכרת השם וכן היה נוהג אביו הרא"ש וכך פסק גם הטור.

"שינוי ברכות שבין פרי העץ ופרי האדמה ובין דבר שאין גידולו מן הארץ היינו דוקא בברכה ראשונה אבל ברכה אחרונה שוה בכולם והיא ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, בורא נפשות רבות וחסרונם על כל מה שברא להחיות בהן נפש כל חי, ברוך אתה ה' חי העולמים. הלכך אכל פרי העץ שאינו משבעת המינין ופרי האדמה כיון שברכה אחרונה שוה בהם מברך ברכה אחת על שניהם.

פירוש הברכה בורא נפשות רבות וכל מה שהם חסרים ועל כל שאר הדברים שברא בעולם שלא היו הנפשות חסרים מהם, אם לא בראן שאינן אלא להתענג בהן להחיות נפש כל חי. וי"א בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי ובגמרא דידן אינו מזכיר בה חתימה אבל בירושלמי חותם בא"י חי העולמים וכך היה נוהג א"א הרא"ש ז"ל".

בית יוסף

אבל הבית יוסף בסימן רז' הביא את דברי תלמידי רבנו יונה שכיון שתלמוד הבבלי לא מוזכר שצריך לחתום ברכה זו בשם ה', אפילו שבירושלמי מוזכר, מספק לא מזכירים ושכן צריך לנהוג: **"...ותלמידי הרב רבנו יונה (שם) כתבו ונראה למורי הרב שזה מטבע קצר הוא וכיון שלא הוזכר בתלמוד שלנו לא נחתום בשם, מספק, והנכון לומר חתימת הברכה בלא שם ונימא ברוך אתה ה' בורא נפשות רבות וחסרונן...להחיות בהם נפש כל חי ברוך חי העולמים עד כאן לשונו וכן ראוי לנהוג".**

בהמשך ביאר בבית יוסף את פירוש ברכת בורא נפשות עפ"י הטור, שנותן לה' שבח על שברא דברים הכרחיים כמו לחם וברא גם דברים מועילים להתענג בהם, אפילו שאינם הכרחיים, כמו פירות, ולכן על ההכרחיים אומר "וחסרונם" ועל כל השאר אומר על כל מה שברא "להחיות".

"פירוש הברכה בורא נפשות רבות וכל מה שהם חסרים וכו'. כלומר וחסרונם הוא מלשון (שופטים יט' כ') רק כל מחסורך עלי שהוא כל צרכי סיפוק והכי קאמר בורא נפשות רבות וכל צרכי סיפוקן שהם הדברים שהם הכרחיים לצורך קיום חיותן כמו לחם ומים וגם על כל שאר הדברים שבראת שאינם הכרחיים לצורך קיום חיותן ואינם אלא להתענג דהיינו פירות וכיוצא בהם שאינם מוכרחים לצורך קיום החיות ולפירוש זה מלת וחסרונן דבוק עם תחילת הברכה.

שם ומשפחה _____

עבודת הכהן הגדול ביום הכפורים

בתוך המשכן היה מקום מיוחד שבו היה מונח ארון הקודש ובתוכו שני לוחות הברית. מקום זה נקרא "קודש הקדשים" ואסור היה לכל אדם, אפילו אם הוא כהן פשוט להיכנס לתוכו אף פעם.

רק הכהן הגדול נכנס לשם פעמיים וביום אחד בשנה בלבד, ביום הכפורים, כדי לכפר על חטאי בני ישראל.

באותה שעה שנכנס אהרן הכהן הגדול לקודש הקודשים חלקו לו כבוד גם המלאכים, ואפילו השטן המקטרג לא העז לדבר רעות על ישראל. על ארון הקודש היה חקוק שם ה'. כשנכנס אהרן לקודש הקדשים ביום הכפורים וראה על אור לבן זוהר בוקע מארון הקודש, שמח כי היה זה סימן טוב לישראל. אור זה רמז לאהרון הכהן שה' לא כועס על העם. וכשראה אהרן אור אדום בוקע ממנו, הצטער כי זה היה סימן רע לישראל, רמז שה' כועס עליהם כי חטאו. אז היה אהרן צועק אל ה', מתפלל ומבקש ממנו שיסלח לעם ישראל, וכל ישראל היו מצטרפים אליו, עד שה' היה סולח והאור נהפך ללבן.

מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ

ביום הקדוש - יום הכפורים, אחרי שהכהן הגדול הקריב את שני שעירי העיזים, כדי לכפר לכל בני ישראל על חטאיהם אחד בבית המקדש ובשני שנשלח לעזאזל למדבר, ואחרי שחזרו ישראל בתשובה וקבלו עליהם על תורה ומצווה, סלח להם ה', ואפילו המלאך הרע שתמיד מכריז על חטאי העם לפני ה', נאלץ להודות שאין עם כמו עם ישראל.

כך אמר לפני ה': "אדון העולמים, בני עם אחד יש לך בארץ שדומים הם ביום אחד בשנה למלאכי השרת. המלאכים יחפים הם, וגם בני אומה זו עומדים יחפים ביום הכפורים. מלאכי השרת עומדים תמיד ומהללים את שמך, גם בני ישראל עומדים על רגליהם ביום הכפורים ומתפללים אליך. מלאכי השרת נקיים מעוון ושלום ואחווה ביניהם". גם בני ישראל נקיים מעוון ושלום שורר ביניהם".

שומע היה הקדוש ברוך הוא את עדותו הטובה של המלאך המקטרג על בני ישראל, מיד היה מתמלא באהבה לעמו וסולח להם ביום הכפורים וכותב אותם בספר חיים טובים.

שאלות מהפרשה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. איזה כהן מבצע את העבודה במקדש ביום הכיפורים?

א. הכהן שנחשב לצדיק מכולם. ב. כל כהן מעל גיל 25 שנה והוא נשוי.
ג. רק הכהן הגדול. ד. הכהן המבוגר ביותר.

2. איזה סוג בגדים לבש הכהן הגדול כאשר נכנס לקודש הקודשים?

א. בגדים מהודרים מזהב. ב. בגדים רגילים שהביא מהבית.
ג. בגדי הלבן. ד. בגדי הלבן, ובנוסף לבש גם את הציץ.

3. באיזה צבע היה האור הבוקע מארון הקודש סימן טוב לישראל?

א. צבע זהב. ב. צבע אדום. ג. צבע לבן. ד. צבע ירוק.

4. כמה שעירי עיזים נדרשו לעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים?

א. שני שעירי עיזים. ב. שלושה שעירי עיזים.
ג. שנים עשר שעירי עיזים, אחד לכל שבט. ד. שעיר עיזים אחד.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. "כמה פעמים הכהן הגדול היה טובל ביום הכיפורים?

א. פעמיים, בבוקר ובין הערביים. ב. שלש פעמים, כנגד שלשה אבות.
ג. חמש פעמים, בכל החלפת בגדים. ד. פעם אחת לפני סדר העבודה.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. "וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל..." (טז') על מי היה מכפר?

א. מי שנכנס למקדש טמא, בשוגג. ב. מי שנכנס למקדש טמא, במזיד.
ג. מי שנכנס למקדש טמא בשוגג או במזיד. ד. אף תשובה לא נכונה.

7. "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם" (פרק יח') למה הכוונה וחי בהם?

א. התורה היא דרך החיים נכונה ובריאה. ב. יאריך ימים בעולם הזה.
ג. לחיי העולם הבא. ד. לחיי עולם בעולם הזה ובעולם הבא.

8. "וְאִם לֹא יְכַבֵּם וּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחָץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ" (פרק יז') מהו עונשו?

א. על רחיצת גופו כרת ועל כבום בגדיו מלקות. ב. על שניהם מלקות.
ג. על רחיצת גופו מלקות ועל כבום בגדיו כרת. ד. על שניהם כרת.

שאלה עפ"י פירוש הרשב"ם - כיתות ד' עד ח'

9. "לשלח אותו לעזאזל המדברה" (טז') לפי הפשט מה הכוונה המדברה?

א. לצוק שנמצא במדבר ומשם מדרדרים אותו. ב. לשלחו לחופשי במדבר.
ג. להרחיקו מסביבות בית המקדש. ד. שם המקום ממנו הושלך השעיר החי.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא כיתות ז' ו ח'

10. "מִזְרֶעֶךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ ..." (פרק יח') למה הכוונה "למולך"?

א. עבודה זרה, בה מעבירים את הבן בין שני מדורות אש. ב. שם של צלם.
ג. עבודה זרה בה נותנים את הבן הבכור למלך. ד. א' וב' נכונות.

התשובות הנכונות לפרשת תזריע:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9 - א' 10- א'

(שמיני תשעה) (שיעור 533 חלק א')

לימוד פורה ומהנה

מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, אליהו ואלישע הוא יברך וישמור וינצור וירומם וינשא את **שמואל זרונית בונומו וכל משפחתם** הי"ו - מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיהם ומכל צרה ונזק יצילם, ויאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, בכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויתקיים בהם מקרא שכתוב: **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש...ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך"** וכן: **"יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".**